

Sprawozdanie stenograficzne

z rozpraw

galicyjskiego Sejmu krajowego.

1. posiedzenie 3. sesyi V. peryodu Sejmu galicyjskiego

z dnia 25. Listopada 1885.

Treść: Zagajenie Sejmu przez JW. Marszałka. — Mowa JE. Namiestnika. — Oddanie czci zmarłym członkom Sejmu. — Głos p. Romańczuka względem zagajenia Sejmu także w języku ruskim. — Wniosek p. Abrahamowicza o zaprowadzenie krajowych opłat konsumcyjnych. — Wniosek p. Wład. Koziembrodzkiego o zmianę §. 26. gminnej ordynacyi wyborczej. — Urlop p. Polanowskiego. — Wybór 4 sekretarzy, 4 kwestorów i 12 rewidentów. — Pierwsze czytanie i odesłanie do komisji gminnej sprawozdania Wydziału krajowego o wniosku p. Lasockiego co do zmiany trzeciego ustępu §. 64. ustawy gminnej; — sprawozdania w przedmiocie zmiany postanowień §. 48. ustawy o Reprezentacyi powiatowej; — sprawozdania w sprawie uzupełnienia postanowień §. 37. ustawy gminnej co do terminu wnoszenia zażaleń od rozporządzeń Zwierzchności gminnej. — Pierwsze czytanie i odesłanie do komisji administracyjnej sprawozdania w przedmiocie uzupełnienia §. 39. statutu dla miasta Lwowa co do terminu dla wnoszenia zażaleń przeciw rozporządzeniom Prezydenta, Magistratu i innych organów gminy. — Pierwsze czytanie i odesłanie do komisji administracyjnej sprawozdania w przedmiocie rozłączenia miejscowości Tywonia i Szczytna w jedną gminę połączonych. — Pierwsze czytanie sprawozdania w przedmiocie wyłączenia obszarów dworskich i gmin Kahujów, Werbiż i Honiatycze z okręgu sądowego Komarno i c. k. Starostwa Rudki, a przydzielenia do Sądu powiatowego w Szczercu i Starostwa we Lwowie, i odesłania do komisji prawniczej. — Pierwsze czytanie i odesłanie do komisji lustracyjnej sprawozdania z czynności Wydziału krajowego. — Pierwsze czytanie i odesłanie do komisji budżetowej sprawozdania o budowie krowiarni i rzeźni w zakładzie dla obłąkanych na Kulparkowie; tudzież sprawozdania w przedmiocie nadzwyczajnego wydatku na większe roboty konserwacyjne około szpitala św. Łazara w Krakowie. — Pierwsze czytanie i odesłanie do komisji prawniczej sprawozdania w przedmiocie przeniesienia Rokitna z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Janowie i ze Starostwa w Gródku do okręgu c. k. Sądu delegowanego miejskiego i c. k. Starostwa we Lwowie. — Pierwsze czytanie i odesłanie do komisji prawniczej sprawozdania w przedmiocie wyłączenia miejscowości Czerteż i Stańkowa z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Żurawnie i c. k. Starostwa w Żydaczowie, a przyłączenia do okręgu c. k. Sądu powiatowego i c. k. Starostwa w Kałuszu; tudzież sprawozdania w przedmiocie utworzenia trzeciego Sądu powiatowego w c. k. Starostwie Rohatyńskim z siedzibą w mieście Bu-

kaczowcach; niemniej sprawozdania w przedmiocie przeniesienia miejscowości Zawadka z okręgu c. k. Sądu powiatowego we Frysztaku i z c. k. Starostwa w Jaśle do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Strzyżowie i c. k. Starostwa w Rzeszowie. — Pierwsze czytanie i odesłanie do komisji administracyjnej sprawozdania w przedmiocie utworzenia siedziby władz administracyjnych w Jordanowie. — Pierwsze czytanie i odesłanie do komisji prawniczej sprawozdania w przedmiocie naznaczenia siedziby dla przyszłego Sądu obwodowego Czortkowskiego. — Pierwsze czytanie i odesłanie do komisji administracyjnej sprawozdania w przedmiocie petycji gminy Frysztaka o uzupełnienie ustawy krajowej o szupaństwie artykułem dodatkowym względem przyjęcia na fundusz krajowy kosztów utrzymania osób oddawanych przez c. k. Sądy gminom miejscowym do chwili ich wydalenia. — Pierwsze czytanie i odesłanie do komisji prawniczej sprawozdania w przedmiocie przeniesienia miejscowości Milczyce z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Sądowej Wiszni, c. k. Starostwa a ewentualnie i Reprezentacji powiatowej w Mościskach do c. k. Sądu powiatowego, c. k. Starostwa i Reprezentacji powiatowej w Rudkach. — Pierwsze czytanie i odesłanie do komisji budżetowej sprawozdania o zamknięciu rachunkowem funduszków krajowych za rok 1883.; tudzież sprawozdania o budżecie krajowym na rok 1886. — Uchwalenie wyboru komisji petycyjnej, drogowej, szkolnej, bankowej, gospodarstwa krajowego i górniczej. — Porządek dzienny 2. posiedzenia.

Początek o godzinie 12. minut 31.

Przewodniczący: Dr. Mikołaj Zyblikiewicz,
Marszałek krajowy.

Ze strony Rządu: JE. p. Filip Zaleski, c. k.
Namiestnik.

Obecnych posłów: 93.

JW. Marszałek. Najwyższem postanowieniem z 14. Listopada br. raczył Najjaśniejszy Pan zwołać Sejm na dzień dzisiejszy.

Ponieważ jesteśmy w dostatecznym komplecie, przeto witam dostojne Zgromadzenie, otwieram Sejm i pierwsze posiedzenie.

Jako prowizorycznych sekretarzy zapraszam pp. Dr. Stanisława hr. Badeniego, ks. Władysława Sapiechę, Tytusa Siengalewicza i Adama Jędrzejowicza.

Proszę o zajęcie miejsc.

Wysoki Sejmie!

Zeszłoroczną sesję rozpoczynaliśmy pod bardzo przykrem wrażeniem powodzi, rozmiarów dotąd nie bywałych. Tego roku rozpoczynamy naszą sesję pod niemniej przykrem wrażeniem upadku materyalnego, jaki grozi krajowi naszemu i rolnictwu.

Jest to niepraktykowana stagnacja w handlu zbożowym i obniżeniu cen wszelkich płodów rolniczych.

Zeszłoroczna klęska przyprowadziła kraj o milionowe straty, przeminęła na szczęście bez groźnych następstw.

Nie mieliśmy głodu, ani towarzyszących mu chorób. Z wiosną zabrakło wprawdzie fun-

duszków, bo fundusze państwa wyczerpały się; Wydział krajowy musiał realizować kredyty, jakie Wysoki Sejm na wyżywienie ludności w zeszłym roku uchwalił. Nadto musieliśmy postarać się o fundusze na zasiewy wiosenne dla okolic powodzią dotkniętych.

Wszakże troskliwa opieka Monarchy, który tak hojnej pomocy udzielił nam roku zeszłego, czuwała także i tego roku nad nami. Najwyższem rozporządzeniem z 18. Maja 1885. Najjaśniejszy Pan przyszedł nam w pomoc (brawo) przeznaczając z funduszków państwowych 300.000 zł. zapomogi bezzwrotnej i 150.000 zł. zapomogi zwrotnej.

Niech mi wolno będzie podnieść z przyjemnością wielką moralną stronę, jaką lud nasz w tem nieszczęściu objawił. Z wiosną doprowadzony do ostatniej nędzy, nie domagał się jałmużny i zapomóg zwrotnych — on prosił o pracę, a gdyśmy jej dostarczyli, chwycił się jej z całemi rodzinami z troskliwością i zapobiegliwością bezprzykładną (brawo).

Zatem poszło, że pieniądze na wyżywienie ludności wydane, nie były zmarnowane. Stały się bite gościńce, przekopy wodne, wały obronne, kanały melioracyjne. Te dzieła posłużą powodzią dotkniętym dla powetowania strat powodzią zrządzonych. Miejmy nadzieję, że regulacja rzek, tak gorąco u nas upragniona, przyjdzie ostatecznie do skutku. A tę ufność mamy zawdzięczać troskliwości Najjaśniejszego Pana, objawionej najpierw wielce łaskawem przyjęciem prośby Wysokiego Sejmu, którą u stóp tronu deputacya złożyła, a następnie w dwóch mowach tronowych

a to przy zamknięciu Rady Państwa i otwarciu nowej.

Co do tegorocznej klęski, dla zażegnania jej na razie, władza Wysokiego Sejmu i siły nasze są za małe, a może żadne. Sprawa to mocarstw potężnych, a może w znacznej części Europy w obec innych części świata. Mamy więc możliwych i licznych towarzyszy niedoli, a chociażby nam ta wspólność interesów nie miała przynieść żadnej korzyści, to jednakże położenie nasze, może jest o wiele znośniejszem aniżeli każdego innego kraju na zachodzie. Raz, że u nas ziemia, a nie tylko ziemia będąca w posiadaniu włościan, ale i ziemia niegdyś dominikalna nie jest jeszcze tak obdłużona jak na zachodzie, a powtóre, że tam produkcyja posunięta do najwyższego szczytu, niedopuszcza możliwości dalszego podniesienia produkcyi, podczas gdy u nas pod względem wydajności roli i podniesienia pracy wiele pozostaje do zrobienia. Otwarte jest więc pole do pomnożenia produkcyi rolnej i zastąpienia nią tej luki, jaka w gospodarstwie przez obniżenie cen stworzoną została.

W tym to kierunku Sejm nasz bardzo wiele zdziałać może, i tutaj największa ofiarność Sejmu nigdy nie będzie za wielką. Cokolwiek poświęcimy dla rolnictwa lub dla podniesienia przemysłu, wróci się nam sowicie; za podniesieniem rolnictwa nastąpi powiększenie produkcyi rolnej, z podniesieniem przemysłu uwolnimy się od haraczu, jaki obcym za sprowadzanie ich wyrobów corocznie składamy.

Wiem Panowie, że powszechnie w kraju domagają się oszczędności i słusznie; oszczędności przestrzegać należy najściślej już dla samej zasady administracyi rządowej i prawidłowej. Lecz rozpatrzmy się, jaką ulgę mogłyby przynieść krajowi te drobne oszczędności. W trzech latach ostatnich, już budżetowo wyrachowanych, mianowicie w latach 1881, 1882 i 1883 kraj nasz zapłacił 876.000 zł. mniej podatków na potrzeby krajowe i indemnizacyi, aniżeli przed dziesięciu laty, a nawet mniej niż w r. 1880. Ulga ta była bardzo znaczna, bo rachunkowo wynosiła mniej więcej 3% dodatków do podatków każdego roku. Mnie się zdaje wszakże, iż się nie pomyłę, jeśli powiem, że nikt w kraju jej nie czuł a właściwie o niej nic nie wiedział. Jednakże, gdyby te znaczne sumy użyto na podniesienie rolnictwa i przemysłu, byłoby się to dało bardzo dobroczynnie uczuć niezawodnie w całym kraju. Kró-

lestwo Polskie od roku 1815. do 1830. rok rocznie w swoim budżecie wstawiało 800.000 zł. na podniesienie przemysłu. Jeżeli tedy jaką ulgę mielibyśmy w znizeniu opłat przynieść podatującym, to czynmy to na rachunek wydatków nieprodukcyjnych i humanitarnych, bo te rzeczywiście doszły do bardzo znacznych rozmiarów, jednak nie czynmy oszczędności w wydatkach produkcyjnych, gdyż tu wydatki nie doszły do tej wysokości, jakiej istotne interesa kraju wymagają. Nie cofajmy się z raz obranej drogi, nie zrażajmy się tem, że skutek nie natychmiast ale powolnie objawiać się będzie. Miejmy w Bogu nadzieję, że po licznych szeregu lat niefortunnnych nastąpią lata pomyślne i wtenczas nasze usiłowania pomyślnym skutkiem uwieńczone będą. Z tą otuchą rozpoczynajmy naszą pracę i rozpoczynajmy ją z wyrazami wdzięczności dla Najjaśniejszego Pana jako twórcy tej instytucyi, która dozwala nam samym o sobie radzić. Niech żyje Najjaśniejszy Pan! (Izba powtarza okrzyk trzykrotnie. Mnohaja lita.)

JE. Namiestnik p. Filip Zaleski. Proszę o głos.

JW. Marszałek. JE. Pan Namiestnik ma głos.

JE. Namiestnik p. Filip Zaleski. Imieniem c. k. Rządu witam Was Panowie serdecznem życzeniem, aby i w otwartej właśnie nowej sesyi praca Wasza kierowana niez mordowaną troską o dobro kraju była równie wydatną jak dotąd.

Po raz pierwszy od istnienia tej Wysokiej Izby zasiadł dziś w niej pomiędzy dostojnikami kościoła, grecko - kat. biskup stanisławowski. Z przyjemnością zaznaczam ten fakt jako spełnienie gorących życzeń ruskiej ludności kraju. W dłuższej cokolwiek przerwie, która tym razem oddzielała jedną sesyją sejmową od drugiej, dojrzało wiele doniosłych rezultatów zeszłorocznej pracy Waszej.

Z całego szeregu sankcyonowanych w tym roku ustaw, podnoszę tu tylko takie, które, jak ustawa drogowa, nowele do ustaw szkolnych, ustawa naftowa i wskazana administracyjnymi stosunkami kraju zmiana krajowej ordynacyi wyborczej, mają trwałe organizacyjne znaczenie.

Z tem słusznem zadowoleniem, jakie sprawia wywiązanie się z wyjątkowo ważnego i trudnego zadania, spoglądać może Reprezentacyja kraju na dotychczasowe wyniki akcji podjętej

w obec zeszłorocznej katastrofy powodziowej. Dzięki ofiarności Reprezentacji kraju i równoległej z jej działaniem akcji ratunkowej c. k. Rządu, zażegnane zostały obawy, jakie wielka katastrofa w pierwszej chwili wzbudzała, a byt tysięcy gospodarstw zagrożonych spustoszeniami elementarnymi został szczęśliwie ocalony.

Najlaskawsza dla kraju naszego troskliwość Miłościwego Monarchy, która zaraz po powodzi zaznaczyła się trwale w wdzięcznej pamięci dotkniętej ludności wspaniałą osobistą ofiarą i szczerą pomocą ze Skarbu państwa, nie tylko w ubiegłym ale i w tym roku czuwała nad niebezpieczeństwami ofiarami klęski powodziowej.

Z szczerą przyjemnością przychodzi mi tu podnieść znakomitą, pełną skutecznej energii i inicjatywy, działalność Wydziału krajowego a zarazem oddać cześć obywatelstwu kraju, którego światłej pomocy i roztropnemu ocenieniu stosunków miejscowych zawdzięczać należy, że akcją ratunkową w wielu okolicach połączyć było można z wykonaniem robót publicznego użytku, a tem samem grosz publiczny bez uszczerbku humanitarnych celów, na jakie był przeznaczony, spożytkować na trwałą korzyść miejscową.

W pamięci całego kraju żywo tkwią najlaskawsze słowa Miłościwego Monarchy, wypowiedziane do deputacji, która z upoważnienia Wysokiego Sejmu zaniósła do stóp Tronu najwyższego podziękowanie za doznaną pomoc w czasie powodzi, a przytem najuniżeńszą prośbę o trwałe zabezpieczenie kraju od katastrof powodziowych przez przeprowadzenie regulacji rzek. Przy uroczystym akcie, bo w najwyższej mowie tronowej, otwierającej nowy peryod ustawodawczy Rady Państwa, otrzymał kraj ponowny najlaskawszy dowód prawdziwie ojcowskiej pamięci Miłościwego Monarchy o tej najważniejszej dziś sprawie krajowej.

C. k. Rząd zajęty jest w tej chwili pospieszną pracą około stworzenia technicznej podstawy dla systematycznego przeprowadzenia regulacji rzek galicyjskich. Od Lipca b. r. siły techniczne, dzięki środkom wspólnie przez Rząd i Reprezentację kraju dostarczonym, zajęte są układaniem projektów generalnych, a w tej chwili praca ta zbliża się ku końcowi, bo wykonano już przeszło 90% robót polowych. Najpóźniej w Lutym 1886. ukończony zostanie operat techniczny obejmujący plany regulacyjne 14 rzek z ich najważniejszymi dopływami.

Na stojących pod zarządem c. k. Rządu przestrzeniach rzek galicyjskich budowlę wodne w tym roku i w przyszłym prowadzone będą, dzięki podwyższeniu dotacyi państwowej, w większych niż dotąd rozmiarach.

Kultura leśna podwójnie dziś ważna dla kraju naszego, raz ze stanowiska ekonomicznego w ogóle, a powtóre jako jeden z głównych czynników rozpoczętej pracy około trwałego zabezpieczenia kraju od klęsk powodziowych, od roku zostaje pod opieką znacznie wzmocnionego personelu fachowych organów.

W nowej organizacji państwowej służby techniczno-leśnej kraj nasz podzielony został na 47 okręgów inspekcyjnych, oddanych pod dozór fachowych organów, do których należy nie tylko ściśle czuwanie nad racjonalnem prowadzeniem gospodarstwa leśnego, lecz także wspieranie właścicieli obszarów leśnych umiejętną radą. W roku bieżącym personal techniczno-leśny, zajęty był przygotowywaniem planów i kosztorysów dla równocześnie z regulacją rzek prowadzić się mającego zabudowania i zalesienia potoków górskich. Zajmował się także personal techniczno-leśny dalszą pracą około zalesienia nieużytków, z których już tysiące morgów zdobyto dla kultury. W innych działach kultury krajowej c. k. Rząd, w miarę środków, dąży do stopniowego zaspokajania potrzeb przez Reprezentację kraju wskazanych. Mianowicie przyczynił się Rząd znacznie zasiłkami do założenia nowych i rozszerzenia istniejących już szkół rolniczych, a na zapewnienie sił nauczycielskich tym szkołom przez fachowe kształcenie kandydatów, przyrzeczona została dotacya stypendyjna ze Skarbu państwa. Nie potrzebuję niemal zapewniać, że trudności ekonomicznego położenia, które odbijają się tak dotkliwie na produkcji rolniczej, są przedmiotem baczonej troski Rządu. Pod tym względem niech mi będzie wolno powołać się na słowa Miłościwego Monarchy, który wiedziony ojcowską swą pieczołowitością o dobro Państwa, wskazał w najwyższej mowie tronowej przy otwarciu Rady Państwa drogi, na jakich Rząd przyjąć zamierza w pomoc produkcji handlowej i rolniczej i zapewnić im pomyślniejsze warunki zbytu i rozwoju. Także i w dziedzinie przemysłu krajowego c. k. Rząd postępuje dalej w raz obranym kierunku, mianowicie uważając kształcenie fachowe za punkt wyjścia, rozszerza i doskonali istniejące zakłady fachowe, jak szkołę

snycerską w Zakopanem i szkołę przemysłu artystycznego we Lwowie, a równocześnie dąży do tworzenia nowych zakładów naukowych, czego dowodem nowo zorganizowana państwowa szkoła przemysłowa w Krakowie i mająca się łączyć w całość z tą szkołą, projektowana lwowska przemysłowa, której wprowadzenie w życie zawisło od dostarczenia odpowiedniego lokalu.

Z podzielanym niezawodnie przez kraj cały wyrazem hołdu dla szlachetnego ofiarodawcy podnoszę tutaj powstałą niedawno wielką fundację Aleksandra księcia Lubomirskiego, który złożył w ręce Rządu dwa miliony franków na urządzenie w Krakowie zakładu dla chłopców zaniedbanych i opuszczonych, pochodzących z Galicji i Krakowa. Wychowawcy zakładu mają być kształceni do zawodów fachowo-praktycznych, więc pomnożą z czasem w kraju zastęp inteligentnej klasy pracującej. Już z wiosną rozpocznie się w Krakowie budowa gmachu dla tego zakładu. (brawo).

W urzędzeniu szkolnictwa ludowego rok bieżący wykazuje postęp normalny. W roku 1885. krajowa Rada szkolna wydała orzeczenia organizacyjne na 64 szkół etatowych i 113 szkół filialnych.

W zakresie administracji szkolnej nastąpiło zgodnie z życzeniami przez Wysoki Sejm w roku 1883. wyrażonemi, uporządkowanie rachunków funduszy szkolnych okręgowych i zorganizowania rachunkowej strony ich zarządu w sposób, któryby dawał stałą rękojmię prawidłowego toku w przyszłości.

Ważna dla kraju sprawa oznaczania czystego dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku została dokonana i w myśl ustawy z dnia 30. Grudnia 1875. już od 1. Stycznia b. r. biedz zaczął 26-letni peryod trwania prawa propinacji, poczem nastąpi rozdział zebranych funduszy pomiędzy uprawnionych. Czynność powyższa obejmująca razem 8.700 zgłoszeń dokonana została przez administrację krajową w czasie stosunkowo krótkim i kosztem stosunkowo nieznacznym, bo wynoszącym po 317 zł. za każdy powiat.

Ze spraw indemnizacyjnych pozostaje z końcem Października b. r. w dochodzeniu jeszcze ośm. Według planów amortyzacyjnych pozostaje z obliogów indemnizacyjnych do losowania w Galicji wschodniej 30,413.000 zł. m. kon., w Galicji zachodniej 18,929.000 zł. m. k., a w Wielkiem Księstwie Krakowskiem 1,818.000 zł. m. k.

W dziale spraw serwitutowych z ogólnej liczby zgłoszonych używalności 30.218 załatwiono 30.153, pozostaje więc jeszcze do załatwienia 65. Mam zaszczyt złożyć do łaski Marszałkowskiej jako przedłożenia rządowe:

1. Zamknięcie rachunków funduszy indemnizacyjnych za rok 1884.

2. Preliminarze funduszy indemnizacyjnych za rok 1886.

3. Pięć projektów ustaw o regulacji potoków Łęg, Kisielina i Trześniówka oraz osuszenie bagien Niskich i Rudnickich. (brawo).

JW. Marszałek. Zanim przystąpimy do porządku dziennego, smutny muszę spełnić obowiązek. Oto Sejm stracił w ciągu roku czterech członków: JE. ks. Biskupa Pukalskiego, Henryka hr. Wodzickiego, Waleryana Podlewskiego i Aleksandra Łukasiewicza.

Zanadto w świeżej pamięci są prace i zasługi tych czterech mężów, iżby one nie miały żywo wszystkim zostawać w pamięci i bym się nad nimi tu musiał rozwodzić, lecz proszę, ażebyście uczcili ich zasługi przez powstanie. (Posłowie powstają.)

P. Romańczuk. Proszu o hołos.

JW. Marszałek. P. Romańczuk ma głos.

P. Romańczuk. Po raz druhyj na tej kadencji sejmowej zauważaju z przykrostiu, szczo ani ze storony Reprezentacji Wysokoho Riadu, ani ze storony Prezydyum naszoho Sojmu ne czułyśmo ani odnoho ruskoho słowa, a precień żyjemo na ruskoy zemli, a precień ruskij narid stanowyt w tym kraju druhu narodnist hołownoju, a ruskij jazyk riwnouprawnenyj konstytucyjnymy zakonamy; a precień w toj Pałati sut Rusyny i dostojnyky duchownyky jako człeny toj Wysokoj Pałaty i sut' zastupnykamy ruskoho narodu, a precień i w innych Sejmach krajowych pry takich nahodach buwajut mowy bilsze jak w odnim jazyci krajewym.

Ne chotyły my od razu wystupaty z toju sprawoju publiczno, ale koły prywatna zhadka okazała się daremnoju, dla toho zmuszeni jesteśmo w toj Wysokoj Pałati prypomnuty, szczo w naszym kraju jest i ruskij narid, szczo i w naszym Sojmi zasidujut zastupnyky toho narodu.

JW. Marszałek. Pan sekretarz zechce odczytać wnioski złożone do łaski marszałkowskiej.

Sekretarz Stanisław hr. Badeni (czyta):

Wniosek.

Zważywszy na zrastające z każdym rokiem potrzeby funduszu krajowego, tudzież niemożność pokrycia tych potrzeb dodatkami do podatków bezpośrednich, które pomimo, iż są znacznie wyższe od dodatków krajowych, pobieranych we wszystkich innych krajach koronnych, jeszcze nie pokrywają zwyczajnych wydatków budżetu krajowego;

Zważywszy następnie, iż obecne przeciążenie podatkami stałymi, a zwłaszcza gruntowym, wobec dokonywującego się przesilenia w stosunkach produkcji rolniczej, wzbudza usprawiedliwioną obawę co do nieuniknionego upadku tej produkcji i wyczerpania sił podatkowych w kraju naszym;

Zważywszy w końcu, iż w innych krajach koronnych pobierane już bywają na potrzeby krajowe opłaty konsumcyjne od napojów gorących, mięsa i t. d., do nakładania których Sejm krajowy w myśl postanowienia §. 22. Statutu krajowego są uprawnione,

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Celem pokrycia niedoborów w budżecie krajowym, względnie zniżenia krajowych dodatków od podatków bezpośrednich, Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby na najbliższej sesji sejmowej przedłożył projekt do ustawy krajowej, wprowadzającej krajowe opłaty konsumcyjne.“

Lwów 25. Listopada 1885.

Abrahamowicz

jako wnioskodawca.

M. Rey, Seweryn Henzel, Stanisław Stadnicki, Ryszard Zawadzki, T. Wasilewski, Tadeusz Langie, Ludwik Wierzbicki, Jerzy Czartoryski, W. Koziembrodzki, Władysław Struszkiewicz, Tadeusz Dzieduszycki, Hoszard, M. Onyszkiewicz, S. Badeni, Płaziński, Pilat.

JW. Marszałek. Wniosek ten jest dostatecznie poparty postąpię więc z nim według regulaminu.

Proszę o odczytanie drugiego wniosku.

Sekretarz Stanisław hr. Badeni (czyta):

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić następującą ustawę:

Ustawa

z dnia . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zmieniającą §. 26. ordynacyi wyborczej dla gmin.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam:

Art. I.

§. 26. ordynacyi wyborczej dla gmin z dnia 12. Sierpnia 1866. Dzień. ustaw kraj. Nr. 19. w dotychczasowem brzmieniu zostaje uchylony, i ma brzmieć jak następuje:

§. 26.

W każdym kole wyborczem ci, którzy otrzymali bezwzględną ilość głosów na Radnych, mają być uznani Radnymi, ci zaś którzy otrzymali bezwzględną ilość głosów na zastępców, mają być uznani zastępcami.

Jeżeli przy pierwszym głosowaniu na któregokolwiek wybrać się mającego radnego lub zastępcę taka większość głosów nie wypadła, wówczas przedsięwziętym będzie drugi wybór, a gdyby i przy tym potrzebna większość głosów do skutku nie przyszła, przystąpi się do wyboru ściślejszego.

Przy ściślejszym wyborze ograniczyć się mają wyborcy tylko do tych osób, które przy drugim głosowaniu względnie najwięcej głosów za sobą miały. Liczba osób, pod ściślejszy wybór poddać się mających, będzie zawsze dwa razy tak wielką jak liczba radnych lub zastępców mających się jeszcze wybrać. Przy równości otrzymanych głosów rozstrzyga los, kto ma być do wyboru przedstawiony.

Głos dany przy trzecim wyborze na osobę nie wprowadzoną do wyboru ściślejszego za nieważny ma być uznany.

Art. II.

Powyższe postanowienie będzie zachowane przy nowych wyborach Rad gminnych rozpisanym po wejściu w życie niniejszej ustawy.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Lwów dnia 25. Listopada 1885.

Władysław Koziembrodzki
wnioskodawca.

Łubieński, Abrahamowicz, Seweryn Henzel, Stanisław Stadnicki, Ryszard Zawadzki, T. Wasilewski,

lewski, Wojciech Dzieduszycki, Tytus Siengalewicz, Tadeusz Langie, Romańczuk, Brykczyński, Jaworski, Jerzy Czartoryski, Wład. Struszkiewicz, Dzieduszycki Tadeusz, Roman Czartoryski, A. Czajkowski, Onyszkiewicz, ks. Sawa, dr. Weigel, Płaziński, Bereźnicki, Rey, Ludwik Wierzbicki, Pilat, W. Sapieha.

JW. Marszałek. Wniosek ten jest dostatecznie poparty, postąpię więc z nim według regulaminu i postawię go na porządku dziennym najbliższego posiedzenia.

P. Polanowskiemu udzieliłem 8-dniow. urlopu. Przystępujemy do porządku dziennego.

Wypada 1. wybór czterech sekretarzy.

Do skrutynium zapraszam pp. posłów: Płazińskiego, Ochrymowicza, Rozwadowskiego Bolesława, Merunowicza, Brykczyńskiego, Goldmana i Wajgarta.

Proszę panów tych o zbieranie głosów.

(Pp. posłowie oddają kartki).

Zanim zostanie ogłoszony rezultat ze skrutynium tego wyboru, przystąpimy do wyboru czterech kwestorów.

Do skrutynium zapraszam pp. posłów: Torosiewiczza, Bereźnickiego, Abrahamowicza, Goreckiego, Dzieduszyckiego Wojciecha, Langiego, Stanisława hr. Tarnowskiego młodszego.

Proszę tych panów o zebranie kartek.

(Pp. posłowie odbierają kartki).

Proszę o sprawozdanie ze skrutynium wyboru sekretarzy.

Sprawozdawca p. Wajgart (czyta).

Głosujących było 84.

Tyleż głosów otrzymali pp.:

Stanisław hr. Badeni,

Adam Jędrzejowicz,

Władysław ks. Sapieha i

Siengalewicz.

JW. Marszałek. Ci czterej panowie są wybrani sekretarzami.

Przystępujemy do wyboru 12 rewidentów.

Do skrutynium zapraszam pp. posłów: Strassera, Łozińskiego, Romańczuka, Fruchtmanna, Zborowskiego, Jędrzejowicza, Stanisława Pławickiego.

Proszę tych panów o zbieranie kartek.

(Pp. posłowie oddają kartki).

Proszę o ogłoszenie rezultatu skrutynium wyboru kwestorów.

Sprawozdawca p. Langie (czyta):

Głosujących 84. Tyleż głosów otrzymali pp. posłowie:

Golejewski,
Kaszewko,
Korytowski i
Torosiewicz.

JW. Marszałek. Ci czterej Panowie zostali wybrani kwestorami. Przystępujemy do dalszego punktu porządku dziennego: Pierwsze czytanie przedłożeń Wydziału krajowego: a) Sprawozdanie o wniosku posła Lasockiego co do zmiany 3go ustępu §. 64. ustawy gminnej (Al. 1.) Sprawozdawca p. Smolka.

Sprawozdawca JE. p. Smolka. Wnoszę pod względem formalnym, ażeby to przedłożenie odesłać do komisji administracyjnej z 15 członków składać się mającej.

P. Abrahamowicz. Proszę o głos.

JW. Marszałek. P. Abrahamowicz ma głos.

P. Abrahamowicz. Ja pozwolę sobie zwrócić uwagę Wys. Izby, czy nie byłoby właściwym, aby ze względu, iż wszystkie trzy pierwsze przedłożenia Wydziału krajowego odnoszą się do zmiany ustawodawstwa gminnego, a w szczególności drugie, dąży do zmiany ustawy gminnej, a jedna także do zmiany ustawy o Reprezentacji powiatowej, aby ze względu, na istotę przedmiotów, jakoteż z uwagi na okoliczność, że komisja administracyjna zwykle bywa nader przeciążoną pracami, czy nie byłoby właściwym wybrać, jak dotąd z reguły się postępowało, osobną komisję pod nazwą gminnej, złożoną z 9 członków.

Rozumie się samo przez się, że to kwestya ściśle formalna, zawisa od tego, kto o ile mniejsza, że komisja administracyjna przez przekazanie tych wniosków byłaby przeciążoną lub nie. Sądzę, że postępowanie takie w obec praktyki i zajęć, jakie ma komisja administracyjna, byłoby wskazane, ztąd czynię wniosek formalny o przekazanie przedmiotów a, b, c, dotyczących zmiany ustawodawstwa gminnego osobnej w tym celu wybrać się mającej komisji gminnej złożonej z 9 członków.

JW. Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta; p. sprawozdawca ma głos.

Sprawozdawca JE. p. Dr. Smolka. Przeciwnikowi p. Abrahamowicza nie mam nic do zarzucenia. Proponując, aby te przedmioty były odesłane do komisji administracyjnej, uczyniłem to z tego powodu, że i poprzednio były one przydzielone do komisji administracyjnej,

ale skoro ma być wybrana komisya gminna, więc nie mam nic przeciw temu do zarzucenia.

JW. Marszałek. W takim razie jeden tylko jest wniosek co do formalnego traktowania tej sprawy.

P. Abrahamowicz wnosi, aby sprawozdanie o wnioskach p. Lasockiego przekazać do zbadania osobnej komisji gminnej złożonej z 9 członków. Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty. P. sprawozdawca ma głos.

Sprawozdawca JE. p. Dr. Smolka. Konsekwentnie i co do drugiego przedmiotu dotyczącego zmiany postanowień §. 48. ustawy o Reprezentacji powiatowej, wnoszę, żeby był przydzielony komisji gminnej. (AI. 2.)

JW. Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto się zgadza z wnioskiem, aby przedmiot ten był odesłany również do komisji gminnej, zechce rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty. P. sprawozdawca ma głos.

Sprawozdawca JE. p. Dr. Smolka. Co się tyczy trzeciego przedmiotu w sprawie uzupełnienia postanowień §. 37. ustawy gminnej co do terminu wnoszenia zażaleń od rozporządzeń zwierzchności gminnej, wnoszę również, żeby był odesłany do komisji gminnej. (AI. 3.)

JW. Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty. P. sprawozdawca ma głos.

Sprawozdawca JE. p. dr. Smolka. Co się tyczy czwartego przedmiotu dotyczącego uzupełnienia postanowień §. 39. statutu, dla miasta Lwowa co do terminu dla wnoszenia zażaleń przeciwko rozporządzeniom Prezydenta Magistratu i innych organów gminy, wnoszę, żeby przedmiot ten odesłać do Komisji administracyjnej z 15. członków wybrać się mającej. (AI. 4.)

JW. Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta; kto się zgadza z wnioskiem odesłania tego przedmiotu do Komisji administracyjnej z 15 członków wybrać się mającej, zechce rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty. P. Sprawozdawca ma głos.

Sprawozdawca JE. p. dr. Smolka. Co się tyczy piątego przedmiotu dotyczącego rozłączenia miejscowości Tywonia i Szczytna w jedną

gminę połączonych, wnoszę, żeby przedmiot ten odesłać do Komisji administracyjnej wybrać się mającej. (AI. 5.)

JW. Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta; kto się zgadza z wnioskiem odesłania tego przedmiotu do Komisji administracyjnej wybrać się mającej, zechce rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca JE. p. dr. Smolka. Będąc już przy głosie, pozwolę sobie postawić wniosek ten sam, który i na poprzednich sesjach był zawsze w Wysokiej Izbie stawiany i przyjęty, tj. ażeby Wydziałowi krajowemu wolno było niektóre sprawy, mianowicie sprawy dodatków do podatków bezpośrednich na potrzeby gminne, przenoszące 50% dodatku do podatku konsumcyjnego, opłaty od napojów spirytusowych i sprawy mytnicze, i inne podobne drobniejsze sprawy, przedstawiać Wysokiej Izbie bez wydrukowania, z tem jednak zastrzeżeniem, że te przedmioty będą zawsze poprzednio umieszczane na porządku dziennym, a akta dotyczące będą się znajdować w kancelaryi sejmowej tak, ażeby tam każdy z panów posłów, którego jedna lub druga sprawa zainteresuje, mógł się poinformować o właściwym stanie rzeczy.

Wnoszę więc, ażeby Wydziałowi krajowemu wolno było te przedmioty przedstawić Wysokiej Izbie ustnie bez wydrukowania sprawozdania.

JW. Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto się zgadza z wnioskiem JE. p. Smolki zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

Z kolei następuje Sprawozdanie w przedmiocie wyłączenia obszarów dworskich i gmin Kahujów, Werbiż i Honiatycze z okręgu sądowego Komarno i c. k. Starostwa Rudki, a przydzielenia do Sądu powiatowego w Szczercu i Starostwa we Lwowie. (AI. 6.)

Sprawozdawca poseł Romer ma głos.

Sprawozdawca p. dr. Romer. Wnoszę o odesłanie tego sprawozdania do Komisji prawniczej z 7 członków wybrać się mającej.

JW. Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta; kto się zgadza z wnioskiem odesłania sprawozdania tego do Komisji prawniczej z 7 członków wybrać się mającej, zechce rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty.

Z kolei następuje:

Sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego. **(Al. 7.)**

Sprawozdawca poseł Pietruski ma głos.

Sprawozdawca p. Pietruski. Wnoszę odesłanie tego sprawozdania do Komisji lustracyjnej z 9 członków wybrać się mającej.

JW. Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto się zgadza z wnioskiem odesłania sprawozdania tego do Komisji lustracyjnej z 9 członków wybrać się mającej, zechce rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest więc przyjęty.

Z kolei następuje:

Sprawozdanie o budowie krowiarni i rzeźni w zakładzie dla obłąkanych w Kulparkowie.

Dalej, sprawozdanie w przedmiocie nadzwyczajnego wydatku na większe roboty konserwacyjne około szpitala św. Łazarza w Krakowie.

(Al. 8. i 9.)

Sprawozdawca poseł Hoszard ma głos.

Sprawozdawca p. dr. Hoszard. Wnoszę odesłanie obu tych sprawozdań do Komisji budżetowej. Budżetowa Komisya składała się zeszłego roku z 18 członków. Wydział krajowy wnosi, ażeby Komisya ta składała się tego roku z 15 członków.

JW. Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto się zgadza z wnioskiem, ażeby sprawozdania te odesłane były do Komisji budżetowej z 15 członków wybrać się mającej, zechce rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty.

Z kolei następuje:

Sprawozdanie w przedmiocie przeniesienia Rokitna z okręgu c. k. Sądu powiat. w Janowie i ze Starostwa w Gródku do okręgu c. k. Sądu delegowanego miejskiego i c. k. Starostwa we Lwowie. **(Al. 10.)**

Sprawozdawca poseł Romer ma głos.

Sprawozdawca p. dr. Romer. Wnoszę odesłanie tego sprawozdania do Komisji prawniczej z 7 członków już proponowanej.

JW. Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto się zgadza z wnioskiem odesłania tego sprawozdania do Komisji prawniczej, zechce rękę podnieść. (Większość.) Wniosek przyjęty.

Sprawozdawca p. dr. Romer. (Czyta.)

Sprawozdanie w przedmiocie wyłączenia miejscowości Czerteż i Stańkowa z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Żurawnie i c. k. Starostwa w Żydaczowie, a przyłączenie do okręgu c. k. Sądu powiatowego i c. k. Starostwa w Kałuszu. **(Al. 11.)**

Sprawozdanie w przedmiocie utworzenia trzeciego Sądu powiatowego w c. k. Starostwie Rohatyńskim z siedzibą w mieście Bukaczowcach; **(Al. 12.)** tudzież

Sprawozdanie w przedmiocie przeniesienia miejscowości Zawadka z okręgu c. k. Sądu powiatowego we Frysztaku i z c. k. Starostwa w Jaśle do okręgu c. k. Sądu pow. w Strzyżowie i c. k. Starostwa w Rzeszowie. **(Al. 13.)**

Wnoszę o odesłanie tych sprawozdań do Komisji prawniczej.

JW. Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca p. dr. Romer. (Czyta dalej.)

Sprawozdanie w przedmiocie utworzenia siedziby Władz administracyjnych w Jordanowie **(Al. 14.)**

Wnoszę odesłanie tego sprawozdania do Komisji administracyjnej z 15 członków.

JW. Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto się z tym wnioskiem zgadza, aby sprawozdanie to odesłać do Komisji administracyjnej z 15 członków wybrać się mającej, zechce rękę podnieść. (Większość.) Wniosek ten jest przyjęty.

Sprawozdawca p. Dr. Romer (czyta):

Sprawozdanie w przedmiocie naznaczenia siedziby dla przyszłego Sądu obwodowego Czortkowskiego;

Sprawozdanie w przedmiocie petycji gm. Frysztaka o uzupełnienie ustawy krajowej o szupaństwie artykułem dodatkowym względem przyjęcia na fundusz krajowy kosztów utrzymania osób oddawanych przez c. k. Sądy gminom miejscowym do chwili ich wydalenia. **(Al. 15 i 16.)**

Wnoszę odesłanie pierwszego sprawozdania do komisji prawniczej, drugiego zaś do komisji administracyjnej.

JW. Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto się zgadza z wnioskiem odesłania tych dwóch sprawozdań, pierwszego do komisji prawniczej, drugiego do komisji administracyjnej, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca p. Dr. Romer (czyta):

Sprawozdanie w przedmiocie przeniesienia miejscowości Milczyce z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Sądowej Wiszni, c. k. Starostwa a ewentualnie i Reprezentacji powiatowej w Mości-skach do c. k. Sądu powiatowego, c. k. Starostwa i Reprezentacji powiatowej w Rudkach. (Al. 17.)

Wnoszę odesłanie tego sprawozdania do komisji prawniczej.

JW. Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto się zgadza z wnioskiem odesłania sprawozdania tego do komisji prawniczej, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Z kolei następuje:

Sprawozdanie o zamknięciu rachunkowem funduszków krajowych na rok 1883. (Al. 18.)
Sprawozdawca p. Rybicki ma głos.

Sprawozdawca p. Rybicki. Wnoszę odesłanie tego przedmiotu do komisji budżetowej.

JW. Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto się zgadza z wnioskiem odesłania tego przedmiotu do komisji budżetowej, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca p. Rybicki (czyta):

Sprawozdanie o budżecie krajowym na rok 1886. (Al. 19.)

Wnoszę również odesłanie tego przedmiotu do komisji budżetowej.

JW. Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto się zgadza z wnioskiem odesłania tego przedmiotu do komisji budżetowej, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Sekretarz Dr. Stanisław hr. Badeni. Proszę o głos.

JW. Marszałek. P. Dr. Stanisław hr. Badeni ma głos.

P. Stanisław hr. Badeni. Aby umożliwić wybór brakujących jeszcze komisji na jednym z najbliższych posiedzeń i przyspieszyć w ten sposób tok czynności Wys. Izby, wnoszę wybór następujących komisji stałych:

komisji petycyjnej złożonej z 24 członków,

komisji drogowej z 12 członków,

komisji szkolnej z 15 członków,

komisji bankowej z 11 członków,

komisji gospodarstwa krajowego z 16 członków,

komisji górniczej z 7 członków.

JW. Marszałek. Rozprawa otwarta. Czy żąda kto głosu? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek jest przyjęty.

Porządek dzienny wyczerpany. Następne posiedzenie jutro o godzinie 11.

Porządek dzienny będzie następujący:

Porządek dzienny

2. posiedzenia, III. sesji, V. peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie we czwartek 26. Listopada 1885. o godzinie 11. przed południem.

Pierwsze czytanie następujących przedłożeń Wydziału krajowego:

a) Sprawozdanie w przedmiocie wyłączenia przysiółka Podlesie ze związku gminy Medwedowce w powiecie Buczackim i utworzenie zeń samoistnej gminy. — Sprawozdawca p. Smolka.

b) Sprawozdanie w przedmiocie projektu zmiany etatu osób i płac grona nauczycieli przy krajowej średniej szkole gospodarstwa lasowego. — Sprawozdawca p. Rybicki.

c) Sprawozdanie o zamknięciu rachunkowem funduszków krajowych za rok 1884. — Sprawozdawca p. Rybicki.

d) Sprawozdanie w przedmiocie zmiany art. 18. ustawy szkolnej krajowej z dnia 2. Maja 1873 o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego w publicznych szkołach ludowych. Sprawozdawca p. Pietruski.

- e) Sprawozdanie w przedmiocie subwencyonowania żeglugi parowej na Dniestrze. — Sprawozdawca p. W. Badeni.
- f) Sprawozdanie w przedmiocie użycia dochodów funduszu podrzutków w Krakowie. — Sprawozdawca p. Hoszard.
- g) Sprawozdanie w przedmiocie przeniesienia siedziby c. k. Starostwa powiatowego z Tłumacza do Tyśmienicy. — Sprawozdawca p. Romer.
- h) Sprawozdanie w przedmiocie ustanowienia nowego Sądu powiatowego w Pruchniku. — Sprawozdawca p. Romer.
- i) Sprawozdanie w przedmiocie przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego z Krynicy do Muszyny. — Sprawozdawca p. Romer.
- k) Sprawdzenie wyborów poselskich. — Sprawozdawca p. Pietruski.
- l) Wybór komisji gminnej, administracyjnej, prawniczej, lustracyjnej, budżetowej, petycyjnej, drogowej, szkolnej, bankowej, górniczej, kultury krajowej.

Koniec posiedzenia o godzinie 1 minut 20.

